נעים לפני ה׳: מחקר תיאולוגי על תנאיות הרצון האלוהי

蒙上帝悅納：論神聖恩寵之條件性的神學研究

- Frank Leo 劉宗唐 משה הלוי Φραγκίσκος Μωυσῆς Λευίτάκης
משה לוין (לעווין)

פרק א׳: מבוא — הצגת הבעיה

第一章：導論——問題之提出

בקרב עמי העולם, ובמיוחד בקרב חלק מן המאמינים, קיימת טעות נפוצה ומושרשת היטב: כי אדם שמצא חן בעיני ה׳ בנקודת זמן מסוימת, הריהו עומד ברצון ה׳ לעולם ועד, כאילו היה ״נעים לפני ה׳״ מעמד נצחי שאינו ניתן לביטול. מתוך טעות זו צמחה האמונה כי משה רבנו עליו השלום, דוד המלך, ושלמה המלך — כולם נשארו ״רצויים לפני ה׳״ בכל רגע ורגע מחייהם, ללא סייג וללא תנאי.

在世界各民族之中，尤其在部分信仰者之間，存在著一個廣泛流傳且根深蒂固的錯誤觀念：即一個人若在某一特定時刻蒙上帝（ה׳）悅納，便永遠處於上帝的恩寵之中，彷彿「蒙上帝悅納」（נעים לפני ה׳）乃是一種永恆且不可撤銷的地位。由此錯誤觀念，衍生出如下信念：摩西拉比努（משה רבנו，我們的導師摩西），願他安息（עליו השלום），以及大衛王（דוד המלך）、所羅門王（שלמה המלך）——他們一生中每時每刻皆「蒙上帝悅納」，毫無限制，亦無條件。

אולם, מעמדה של היהדות המסורתית, תפיסה זו שגויה מיסודה. כפי שנראה בהרחבה במאמר זה, ״רצון ה׳״ — כלומר, המצב שבו אדם הוא ״נעים לפני ה׳״ — אינו מעמד סטאטי ונצחי, אלא הוא מותנה, דינמי, ותלוי במעשי האדם ובציותו לרצון הבורא ברגע נתון. הוא ניתן להשגה, אך גם ניתן לאיבוד.

然而，從傳統猶太教（היהדות המסורתית）的立場而言，此種觀念乃從根本上即屬謬誤。正如本文將詳加闡述的，「上帝之悅納」（רצון ה׳）——亦即一個人處於「蒙上帝悅納」（נעים לפני ה׳）之狀態——並非一種靜態且永恆的地位，而是有條件的（מותנה）、動態的（דינמי），並取決於人在當下之行為及其對造物主旨意之順服。此一地位可以獲得，亦可以喪失。

פרק ב׳: יסוד המושג — ״רצון ה׳״ ו״חן בעיני ה׳״ במקרא

第二章：概念之基礎——聖經中的「上帝之悅納」與「在上帝眼中蒙恩」

א. הגדרת המושגים

甲、概念之定義

המושג ״נעים לפני ה׳״ או ״מוצא חן בעיני ה׳״ מופיע בתנ״ך בכמה צורות לשוניות. המילה העברית המרכזית היא **רָצוֹן** (ratzon), שמשמעותה ״רצון״, ״חפץ״, ״נחת רוח״. מילה נוספת היא **חֵן** (chen), שמשמעותה ״חנינה״, ״חסד״, ״מציאת חן״. כאשר אדם פועל בהתאם לרצון ה׳, הוא מתואר כמי ש״מצא חן בעיני ה׳״ (matza chen be-einei Hashem) או כמי שמעשיו הם ״לרצון לפני ה׳״ (le-ratzon lifnei Hashem).

「蒙上帝悅納」（נעים לפני ה׳）或「在上帝眼中蒙恩」（מוצא חן בעיני ה׳）之概念，在《塔納赫》（תנ״ך，希伯來聖經）中以數種語言形式出現。核心的希伯來文詞彙為 **רָצוֹן**（ratzon），意為「意願」、「喜悅」、「悅納」。另一重要詞彙為 **חֵן**（chen），意為「恩惠」、「慈愛」、「蒙恩」。當一個人按照上帝的旨意行事時，他被描述為「在上帝眼中蒙恩」（מצא חן בעיני ה׳，matza chen be-einei Hashem），或其行為是「在上帝面前蒙悅納」（לרצון לפני ה׳，le-ratzon lifnei Hashem）。

כתוב בתורה:

經上記載於妥拉（תורה，摩西五經）：

בראשית ו:ח וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה׃

(Bereshit 6:8 — Ve-No'ach matza chen be-einei Adonai.)

「挪亞在耶和華（上帝）眼前蒙恩。」（創世記 6:8）

פסוק זה מלמדנו כי נח מצא חן בעיני ה׳ — אך יש לשים לב: המקרא אינו אומר כי נח היה ״רצוי לפני ה׳ לעולם ועד״, אלא שבאותו דור ובאותו הקשר, מעשיו היו רצויים. וכבר אמרו חז״ל (חכמינו זכרונם לברכה) שלאחר המבול, נח נכשל כאשר שתה יין ונשתכר (בראשית ט:כא), ובכך הוכח שהמעמד הזה אינו קבוע.

此節經文教導我們：挪亞在上帝眼前蒙恩——然而我們必須注意：聖經並未說挪亞「永遠蒙上帝悅納」，而是在那一世代、在那一特定情境中，他的行為是蒙悅納的。我們的賢哲們（חז״ל，Chazal，蒙福的記憶）早已指出，在大洪水之後，挪亞因飲酒而醉（創世記 9:21）而有所失誤，由此證明此一地位並非恆常不變。

ב. עיקרון התנאיות במקרא

乙、聖經中的條件性原則

הקב״ה（הקדוש ברוך הוא，ha-Kadosh Barukh Hu）מציב תנאים ברורים לרצונו. הדבר מופיע בצורה חד-משמעית בתורה:

至聖者——願祂的名受讚頌（הקב״ה，ha-Kadosh Barukh Hu）——為祂的悅納設立了明確的條件。此一原則在妥拉中以毫不含糊的方式呈現：

דברים כח:א-ב וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו ... וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂיגֻךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

(Devarim 28:1-2 — Ve-haya im-shamo'a tishma be-kol Adonai Elohekha lishmor la'asot et kol mitzvotav... u-va'u alekha kol ha-berakhot ha-eleh ve-hisigukha, ki tishma be-kol Adonai Elohekha.)

「你若留意聽從耶和華你上帝的話，謹守遵行祂的一切誡命……這以下的福必追隨你、臨到你身上，因為你聽從耶和華你上帝的話。」（申命記 28:1-2）

אִם המילה (im, "if") היא מפתח ההבנה כולה. הברכה אינה אוטומטית; הרצון האלוהי אינו מתנה חד-פעמית — אלא הוא מותנה בציות מתמשך. ובהמשך הפרק, דברים כח:טו, כתוב:

אִם（im,「若」）此一字詞乃是理解整體教導之關鍵。祝福並非自動的；神聖的悅納並非一次性的禮物——而是以持續的順服為條件。在同一章的後續經文中，申命記 28:15 記載：

דברים כח:טו וְהָיָה אִם־לֹא תִשְׁמַע֙ בְּקוֹל֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ לִשְׁמֹ֕ר לַעֲשׂ֖וֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָ֣יו וְחֻקֹּתָ֑יו ... וּבָ֣אוּ עָלֶ֔יךָ כָּל־הַקְּלָלֹ֖ות הָאֵ֑לֶּה וְהִשִּׂיגֻֽךָ׃

(Devarim 28:15 — Ve-haya im lo tishma be-kol Adonai Elohekha lishmor la'asot et kol mitzvotav ve-chukkotav... u-va'u alekha kol ha-kelalot ha-eleh ve-hisigukha.)

「你若不聽從耶和華你上帝的話，不謹守遵行祂的一切誡命和律例……這以下的咒詛必追隨你、臨到你身上。」（申命記 28:15）

הנה כי כן, התנ״ך עצמו מציב מבנה ברור של תנאי: **אם** תשמע — ברכה; **אם לא** תשמע — קללה. אין כאן מעמד נצחי בלתי-מותנה.

由此可見，《塔納赫》本身建立了一個清晰的條件結構：若（אם）你聽從——則有祝福；若不（אם לא）聽從——則有咒詛。此處不存在任何無條件的永恆地位。

ובספר יחזקאל, הנביא מבהיר את העיקרון הזה באופן מפורש ביותר:

在《以西結書》中，先知以最為明確的方式闡明了此一原則：

יחזקאל יח:כד וּבְשׁ֤וּב צַדִּיק֙ מִצִּדְקָתֹ֔ו וְעָשָׂ֥ה עָוֶ֖ל כְּכֹ֣ל הַתֹּועֵבֹ֑ות אֲשֶׁר־עָשָׂ֣ה הָרָשָׁ֗ע יַעֲשֶׂה֙ וָחָ֔י כָּל־צִדְקֹתָ֖יו אֲשֶׁר־עָשָׂ֣ה לֹ֣א תִזָּכַ֔רְנָה בְּמַעֲלֹ֥ו אֲשֶׁר־מָעַ֖ל וּבְחַטָּאתֹ֣ו אֲשֶׁר־חָטָ֑א בָּ֖ם יָמֻֽות׃

(Yechezkel 18:24 — U-ve-shuv tzaddik mi-tzidkato ve-asa avel, ke-khol ha-to'evot asher asa ha-rasha ya'aseh va-chai? Kol tzidkotav asher asa lo tizzakharna, be-ma'alo asher ma'al u-ve-chatato asher chata bam yamut.)

「義人若轉離義行而作罪孽，照著惡人所行一切可憎的事而行，他豈能存活嗎？他所行的一切義都不被記念；他必因所犯的罪、所行的惡而死。」（以西結書 18:24）

פסוק זה הוא מן היסודות החשובים ביותר להבנת נושאנו: **אפילו צדיק שעשה צדקות רבות — אם שב מצדקתו וחטא, כל צדקותיו אינן נזכרות.** זהו ההפך הגמור מן התפיסה השגויה שרצון ה׳ הוא מעמד נצחי.

此節經文乃是理解我們主題之最重要基礎之一：**即便是一個行了諸多義行的義人——若他轉離其義行而犯罪，他一切的義行都不被記念。**這與「上帝之悅納乃永恆地位」的錯誤觀念完全相反。

וכן כתוב בספר שמואל:

先知撒母耳書中亦記載：

שמואל א טו:כב הַחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֵלֶב אֵילִים׃

(Shmuel Aleph 15:22 — Ha-chefetz la-Adonai be-olot u-zevachim ki-shmo'a be-kol Adonai? Hinneh shmo'a mi-zevach tov, le-hakshiv me-chelev eilim.)

「耶和華喜悅燔祭和平安祭，豈如喜悅人聽從祂的話呢？聽命勝於獻祭，順從勝於公羊的脂油。」（撒母耳記上 15:22）

דברים אלה נאמרו לשאול המלך, שהיה בתחילה נבחר ה׳ — ומשוח על ידי שמואל הנביא — אך איבד את מעמדו כאשר סרב לציית לדבר ה׳. הנה דוגמה חיה למעמד ״רצוי לפני ה׳״ שנשלל בפועל.

此話乃是對掃羅王所說的。掃羅起初是上帝的揀選者——由先知撒母耳所膏立——然而當他拒絕順服上帝之言時，便喪失了他的地位。這是一個「蒙上帝悅納」之地位被實際撤銷的鮮明例證。

פרק ג׳: משה רבנו עליו השלום — הרצוי שאיבד

第三章：我們的導師摩西，願他安息——蒙悅納者之喪失

משה רבנו עליו השלום הוא הדמות הגדולה ביותר בתולדות ישראל. התורה עצמה מעידה עליו:

我們的導師摩西，願他安息（משה רבנו עליו השלום），乃是以色列歷史中最偉大的人物。妥拉本身如此為他作證：

דברים לד:י וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יְדָעוֹ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים:

(Devarim 34:10 — Ve-lo kam navi od be-Yisrael ke-Moshe asher yeda'o Adonai panim el panim.)

「以後以色列中再沒有興起先知像摩西的，他是耶和華面對面所認識的。」（申命記 34:10）

ובספר במדבר, ה׳ עצמו מעיד על מעלת משה:

在《民數記》中，上帝親自為摩西的崇高地位作證：

במדבר יב:ז-ח לֹא־כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא: פֶּה אֶל־פֶּה אֲדַבֶּר־בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידֹת וּתְמֻנַת יְהוָה יַבִּיט

(Bamidbar 12:7-8 — Lo khen avdi Moshe; be-khol beiti ne'eman hu. Peh el peh adaber bo, u-mar'eh ve-lo ve-chidot, u-temunat Adonai yabit.)

「我的僕人摩西不是這樣；他在我全家盡忠。我要與他面對面說話，乃是明說，不用謎語，並且他必見我的形像。」（民數記 12:7-8）

אולם — ואולם זה הוא לב ליבו של מאמרנו — אף משה רבנו, עם כל גדולתו ומעלתו, לא היה "רצוי לפני ה׳ לעולם ועד" ללא תנאי. כאשר משה פעל שלא על פי צו ה׳ אלא על פי רצונו הוא, הוא איבד דבר גדול ונשגב: הזכות להיכנס לארץ המובטחת.

然而——此一「然而」乃是本文之核心——即便是摩西拉比努，以其一切偉大與崇高地位，亦非「永遠無條件蒙上帝悅納」。當摩西並非按照上帝之命令，而是按照自己的意願行事時，他喪失了一件極其偉大且崇高之事：進入應許之地的權利。

המעשה ידוע ומפורש בתורה:

此事在妥拉中清楚記載，廣為人知：

במדבר כ:ז-יב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת־הַמַּטֶּה ... וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו ... וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ אֶת־הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם ... וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם:

(Bamidbar 20:7-12 — Vayedaber Adonai el Moshe lemor: Kach et ha-matteh... ve-dibartem el ha-sela le-eineihem ve-natan meimav... Va-yarem Moshe et yado va-yakh et ha-sela be-mattehu pa'amayim... Vayomer Adonai el Moshe ve-el Aharon: Ya'an lo he'emantem bi le-hakdisheni le-einei bnei Yisrael, lakhen lo tavi'u et ha-kahal ha-zeh el ha-aretz asher natati lahem.)

「耶和華曉諭摩西說：你拿著杖……你們吩咐磐石，在他們眼前發出水來……摩西舉手，用杖擊打磐石兩下……耶和華對摩西、亞倫說：因為你們不信我，不在以色列人眼前尊我為聖，所以你們必不得領這會眾進我所賜給他們的地去。」（民數記 20:7-12）

ובספר דברים, משה עצמו מספר על גזר דינו:

在《申命記》中，摩西自己述說了對他的判決：

דברים ג:כו וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה:

(Devarim 3:26 — Vayit'aber Adonai bi lema'ankhem ve-lo shama elai, vayomer Adonai elai: Rav lakh! Al tosef daber elai od ba-davar ha-zeh.)

「但耶和華因你們的緣故向我發怒，不應允我，對我說：罷了！你不要再向我提這事。」（申命記 3:26）

פירוש חז״ל — מדרש ותלמוד

賢哲們的解釋——米德拉什與塔木德

התלמוד הבבלי דן בעונשו של משה ומדגיש את חומרת מעשהו:

巴比倫塔木德（תלמוד בבלי，Talmud Bavli）討論了摩西所受之懲罰，並強調其行為之嚴重性：

תלמוד בבלי, שבת צז.א אמר רבי יוסי בר חנינא: משה רבנו עליו השלום ארבע גזירות נגזרו עליו, שלוש בטלן ואחת לא בטלה — שלא ייכנס לארץ ישראל.

(Talmud Bavli, Shabbat 97a — Amar Rabbi Yossi bar Chanina: Moshe Rabbenu alav ha-shalom arba gezerot nigzeru alav, shalosh bitlan ve-achat lo batlah — she-lo yikanes le-Eretz Yisrael.)

拉比約西·巴爾·哈尼那說：對我們的導師摩西，願他安息，共有四道判令被頒佈，其中三道被撤銷，但有一道未被撤銷——即他不得進入以色列之地。（巴比倫塔木德·安息日篇 97a）

וכן במדרש:

米德拉什（מדרש，經文闡釋）中亦有記載：

במדבר רבה יט:יב אמר הקב״ה למשה: ״דברתי — וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, ואתה הכית? יען לא האמנתם בי!״

(Bamidbar Rabbah 19:12 — Amar ha-Kadosh Barukh Hu le-Moshe: "Dibarti — ve-dibartem el ha-sela, ve-ata hikita? Ya'an lo he'emantem bi!")

至聖者——願祂受讚頌——對摩西說：「我說了——你們要吩咐磐石，而你卻擊打了它？因為你們不信我！」（民數記大米德拉什 19:12）

תרגום אונקלוס על במדבר כ:יב מתרגם:

昂克洛斯亞蘭文譯本（תרגום אונקלוס，Targum Onkelos）對民數記 20:12 的翻譯：

חֲלָף דְּלָא הֵימַנְתּוּן בְּמֵימְרִי לְקַדָּשׁוּתִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכֵן לָא תַּעְלוּן יָת קְהָלָא הָדֵין לְאַרְעָא דְּיהַבִּית לְהוֹן

(Chalaf de-la heimantun be-Meimri le-kaddashuti le-einei bnei Yisrael, be-khen la ta'alun yat kehala hadein le-ar'a di-yehavit lehon.)

「因為你們不信我的聖言（מֵימְרָא, Memra），不在以色列子民面前使我成聖，因此你們必不得帶領這會眾進入我所賜給他們的地。」

מֵימְרָא תרגום אונקלוס משתמש במילה (Memra, שמדגיש כי משה חטא כנגד „הדיבור האלוהי"), הדיבור האלוהי עצמו — הוא פעל על דעת עצמו ולא על פי הצו האלוהי.

昂克洛斯譯本使用了 **מֵימְרָא**（Memra，「神聖之言」）一詞，強調摩西乃是對神聖之言本身犯了罪——他按照自己的意思行事，而非按照神聖的命令。

כאן טמון עיקרון יסודי: **משה רבנו, גדול הנביאים, מצא חן בעיני ה׳ כאשר פעל על פי רצון ה׳. אך כאשר חרג מרצון ה׳ ופעל על פי רצונו שלו — איבד את הזכות הגדולה ביותר שהובטחה לו.** אין „מעמד נצחי" — יש ציות מתמשך.

此處蘊含著一個根本性的原則：**我們的導師摩西，最偉大的先知，當他按照上帝的旨意行事時，便在上帝眼前蒙恩。然而當他偏離上帝的旨意、按照自己的意願行事時——他便喪失了曾被應許給他的最大權利。**不存在「永恆的地位」——唯有持續的順服。

פרק ד׳: דוד המלך — הנעים זמירות ישראל שחטא

第四章：大衛王——以色列的甘美歌者之犯罪

דוד המלך מתואר בתנ"ך כ"נעים זמירות ישראל":

大衛王在《塔納赫》中被稱為「以色列的甘美歌者」（נעים זמירות ישראל）：

שמואל ב כג:א ... נְאֻם דָּוִד בֶּן־יִשַׁי ... נְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל

(Shmuel Bet 23:1 — Ne'um David ben Yishai... ne'im zemirot Yisrael.)

「……耶西的兒子大衛說……以色列的甘美歌者。」（撒母耳記下 23:1）

וכן נאמר עליו:

關於他亦有記載：

שמואל א יג:יד ... בִּקֵּשׁ יְהוָה לוֹ אִישׁ כִּלְבָבוֹ

(Shmuel Aleph 13:14 — Bikkesh Adonai lo ish kilvavo.)

「……耶和華已經尋著一個合祂心意的人。」（撒母耳記上 13:14）

אך דוד, "האיש כלבב ה'", חטא חטא חמור כנגד ה' במעשה בת-שבע ואוריה החתי:

然而大衛，這位「合上帝心意的人」，卻在拔示巴與赫人烏利亞之事上，向上帝犯了嚴重的罪：

שמואל ב יא:ב-ד וַיַּרְא אִשָּׁה רֹחֶצֶת מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד ... וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ

(Shmuel Bet 11:2-4 — Va-yar isha rochetzetme'al ha-gag, ve-ha-isha tovat mar'eh me'od... va-yishlach David mal'akhim va-yikkacheha.)

「他看見一個婦人在沐浴，容貌甚美……大衛差人去，將婦人接來。」（撒母耳記下 11:2-4）

שמואל ב יא:טו וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר הָבוּ אֶת־אוּרִיָּה אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו וְנִכֶּה וָמֵת:

(Shmuel Bet 11:15 — Va-yikhtov ba-sefer lemor: Havu et Uriyah el mul penei ha-milchamah ha-chazakah, ve-shavtem me-acharav ve-nikkah va-met.)

「信內寫說：要派烏利亞前進，到陣勢極險之處，你們便退後，使他被殺。」（撒母耳記下 11:15）

ה' שלח את נתן הנביא להוכיח את דוד, ונתן אמר לו:

上帝差遣先知拿單去責備大衛，拿單對他說：

שמואל ב יב:ז-ט ... אַתָּה הָאִישׁ כֹּה־אָמַר יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל ... מַדּוּעַ בָּזִיתָ | אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו

(Shmuel Bet 12:7-9 — Attah ha-ish! Ko amar Adonai Elohei Yisrael: Anokhi meshachtikha le-melekh al Yisrael... Maddua bazita et devar Adonai la'asot ha-ra be-einav.)

「……你就是那人！耶和華以色列的上帝如此說：我膏你作以色列的王……你為何藐視耶和華的命令，行祂眼中看為惡的事？」（撒母耳記下 12:7-9）

המילה המפתח היא **בָּזִיתָ** (bazita, "בזית", "זלזלת") — דוד **בזה** את דבר ה׳. הוא שעבר מ״איש כלבב ה״ למי ש״בזה את דבר ה״. הנה כי כן, המעבר מ״רצוי לפני ה״ ל״מרגיז את ה״ אפשרי, ממשי, ומתועד במפורש בכתובים.

關鍵詞為 **בָּזִיתָ**（bazita，「你藐視了」、「你輕忽了」）——大衛藐視了上帝的話語。他從「合上帝心意的人」轉變為「藐視上帝話語的人」。由此可見，從「蒙上帝悅納」到「觸怒上帝」的轉變是可能的、真實的，且在聖經中有明確的記載。

העונש היה חמור:

所受的懲罰是嚴厲的：

שמואל ב יב:י וְעַתָּה לֹא־תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם עֵקֶב כִּי בְזִתָנִי

(Shmuel Bet 12:10 — Ve-attah lo tasur cherev mi-beitekha ad olam, ekev ki vezitani.)

「你既藐視我，所以刀劍必永不離開你的家。」（撒母耳記下 12:10）

שמואל ב יב:יד ... גַּם הַבֵּן הַיִלּוֹד לְךָ מוֹת יָמוּת:

(Shmuel Bet 12:14 — Gam ha-ben ha-yillod lekha mot yamut.)

「……但你所生的孩子必定要死。」（撒母耳記下 12:14）

עדות התלמוד

塔木德之見證

תלמוד בבלי, שבת נו.א אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר דוד חטא — אינו אלא טועה, שנאמר "וַיְהִי דָוִד לְכָל דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל וַיהוָה עִמּוֹ".

(Talmud Bavli, Shabbat 56a — Amar Rabbi Shmuel bar Nachmani amar Rabbi Yonatan: Kol ha-omer David chata eino ela to'eh, she-ne'emar "Va-yehi David le-khol derakhav maskil va-Adonai immo.")

拉比施穆埃爾·巴爾·納赫曼尼以拉比約拿單之名說：凡說大衛犯罪的，不過是在犯錯，因為經上說：「大衛在一切所行的事上都有智慧，耶和華也與他同在。」（巴比倫塔木德·安息日篇 56a）

יש לציין כי סוגיה זו בתלמוד היא סוגיה מורכבת. חכמים אלה ניסו להגן על כבודו של דוד, אך הגמרא עצמה מביאה דעות חולקות, ומעל הכל — **הכתוב עצמו** בשמואל ב יב מפורש: דוד חטא, הוכח על ידי נתן הנביא, ונענש. כפי שממשיכה הגמרא שם לבאר, מה שנאמר "לא חטא" פירושו שלא חטא בדרגת חומרה מסוימת, או שעשה תשובה — אך אין חולק כי הוא **סר מרצון ה׳** באותו עת ונענש קשות.

應當指出，塔木德中的這段討論是一個複雜的議題。這些賢哲試圖維護大衛的尊榮，然而《革馬拉》（גמרא，Gemara）本身也帶出了反對的意見，最重要的是——經文本身在撒母耳記下第十二章中是明確的：大衛犯了罪，被先知拿單所責備，並受到了懲罰。正如《革馬拉》在那裡繼續解釋的，所謂「未犯罪」的意思是他並未犯到某種特定程度的嚴重性，或是他做了悔改（תשובה，teshuvah）——但無人否認他在那時偏離了上帝的旨意，並受到了嚴厲的懲罰。

הזוהר הקדוש (ספר הזוהר) מוסיף מימד עמוק:

神聖的《佐哈爾》（ספר הזוהר，Sefer ha-Zohar，光輝之書）增添了深層的維度：

זוהר, חלק ב׳, קז.א דוד מלכא כד חטא, אסתלק מיניה רוח קודשא, ולא שרא עליה עד דעבד תשובה שלימתא.

(Zohar, Chelek Bet, 107a — David malka kad chata, istallek mineih ru'ach kudsha, ve-la shara aleih ad de-avad teshuvah sheleimta.)

大衛王犯罪時，聖靈（רוח הקודש，Ru'ach ha-Kodesh）從他身上離去，直到他做了完全的悔改（תשובה שלימתא，teshuvah sheleimta）才重新降臨於他。（佐哈爾，第二部分，107a）

רוח הקודש אינה שוכנת באדם באופן תמידי ומובטח — היא תלויה במעשיו. כאשר דוד חטא, רוח הקודש הסתלקה ממנו. הזוהר מבהיר: זוהי אמירה חד-משמעית כנגד הרעיון של "מעמד נצחי של רצוי לפני ה'".

《佐哈爾》闡明：**聖靈並非永恆且無條件地居住在人身上——它取決於人的行為。當大衛犯罪時，聖靈便從他身上離去。**這是對「永恆的蒙上帝悅納之地位」這一觀念的明確否定。

פרק ה׳: שלמה המלך — החכם שבגד

第五章：所羅門王——背叛的智者

שלמה המלך התחיל את מלכותו בצורה מרשימה ביותר. בצעירותו, הוא הכניע את עצמו לפני ה׳:

所羅門王以最令人讚嘆的方式開始了他的王朝。在他年輕時，他將自己降伏在上帝面前：

מלכים א ג:ט וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ֣ לֵ֔ב שֹׁמֵ֖עַ לִשְׁפֹּ֣ט אֶת־עַמְּךָ֑ לְהָבִ֣ין בֵּין־טֹ֔וב לְרָ֖ע

(Melakhim Aleph 3:9 — Ve-natatta le-avdekha lev shome'a lishpot et ammekha, le-havin bein tov le-ra.)

「所以求你賜你僕人一顆能辨別的心，可以判斷你的民，能辨別是非。」（列王紀上 3:9）

והקב"ה שמח בבקשתו:

至聖者為他的請求而歡喜：

מלכים א ג:י וַיִּיטַ֤ב הַדָּבָר֙ בְּעֵינֵ֣י אֲדֹנָ֔י כִּ֥י שָׁאַ֖ל שְׁלֹמֹ֥ה אֶת־הַדָּבָ֖ר הַזֶּֽה׃

(Melakhim Aleph 3:10 — Va-yitav ha-davar be-einei Adonai, ki sha'al Shlomo et ha-davar ha-zeh.)

「所羅門因為求這事，就蒙主的喜悅。」（列王紀上 3:10）

וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי הביטוי (va-yitav ha-davar be-einei Adonai) — ״הדבר היה טוב בעיני ה׳״ — מציין בבירור שבאותו רגע, שלמה היה ״רצוי לפני ה׳״. ואכן, ה׳ הופיע אליו ובירכו:

וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי（va-yitav ha-davar be-einei Adonai）——「這事在上帝眼中看為好」——此一表述清楚地標明：在那一時刻，所羅門是「蒙上帝悅納的」。確實，上帝向他顯現並賜福予他：

מלכים א ט:ג-ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתְךָ ... הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה ... **אִם** תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִד אָבִיךָ בְּתָם־לֵבָב וּבְיֹשֶׁר ... וַהֲקִמֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם ... **אִם** שׁוֹב תְּשֻׁבוּן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי ... וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לֵאלֹהִים אֲחֵרִים ... וְהִכְרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

(Melakhim Aleph 9:3-7 — Vayomer Adonai elav: Shamati et tefillatekha... hikdashti et ha-bayit ha-zeh... **Im** telekh lefanai ka'asher halakh David avikha be-tom levav u-ve-yosher... va-hakimoti et kisei mamlakhtekha al Yisrael le-olam... **Im** shov teshuvun attem u-veneikhem me-acharai... ve-hishtachavitem le-elohim acherim... ve-hikharti et Yisrael me-al penei ha-adamah.)

「耶和華對他說：我已聽了你的禱告……我已將你所建的這殿分別為聖……你若在我面前效法你父大衛，存純正的心行正直……我就必堅固你的國位在以色列中直到永遠……倘若你們和你們的子孫轉去不跟從我……去事奉敬拜別神……我就必將以色列人從我賜給他們的地上剪除。」（列王紀上 9:3-7）

אִם（im，「若」）一詞出現了兩次：若你行我的道路——我必堅立；若你轉離——我必剪除。上帝甚至對所羅門——耶西之孫、聖殿之建造者——也設立了明確的條件！

אִם שוב, המילה (im, מציג ה׳ אכרית. **אם** תסור — אקיים; **אם** תלך בדרכי — ״אם״) מופיעה פעמיים: תנאים מפורשים אפילו לשלמה, בן-בנו של ישי, בונה המקדש!

נפילתו של שלמה

所羅門之墮落

מלכים א יא:א-ד וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת ... מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר־יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־תָבֹאוּ בָהֶם ... וַיַּטּוּ נָשָׁיו אֶת־לִבּוֹ ... וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת ... וְאַחֲרֵי מִלְכֹּם

(Melakhim Aleph 11:1-4 — Ve-ha-melekh Shlomo ahav nashim nokhriyyot rabbot... min ha-goyim asher amar Adonai el bnei Yisrael: Lo tavo'u vahem... va-yattu nashav et libbo... va-yelekh Shlomo acharei Ashtoret... ve-acharei Milkom.)

「所羅門王寵愛許多外邦女子……是耶和華曾對以色列人說『你們不可與她們往來』的那些國的女子……他的妃嬪誘惑他的心偏離……所羅門隨從亞斯他錄……又隨從摩洛。」（列王紀上 11:1-4）

מלכים א יא:ט-יא וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה כִּי נָטָה לְבָבוֹ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ... וַיֹּאמֶר יְהוָה לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה־זֹּאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי ... קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ

(Melakhim Aleph 11:9-11 — Va-yit'annaf Adonai bi-Shlomo ki natah levavo me-im Adonai Elohei Yisrael... Vayomer Adonai li-Shlomo: Ya'an asher hayta zot immakh ve-lo shamarta beriti ve-chukkotai... karo'a ekra et ha-mamlakhah me-alekha.)

「耶和華向所羅門發怒，因為他的心偏離了耶和華以色列的上帝……耶和華對所羅門說：因你行了這事，不遵守我的約和我的律例……我必將你的國奪回。」（列王紀上 11:9-11）

וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה הביטוי (va-yit'annaf Adonai bi-Shlomo) — — בשלמה״ (כעס) ״ה׳ התאנף הוא הפוך גמור מ״רצוי לפני ה׳״. אותו שלמה שה׳ אמר עליו ״הדבר ייטב בעיני ה׳״ — אותו שלמה עצמו גרם ל״ה׳ התאנף בו״. המעבר ברור ומוחלט.

וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה（va-yit'annaf Adonai bi-Shlomo）——「耶和華向所羅門發怒」——此一表述與「蒙上帝悅納」完全相反。同一位所羅門，上帝曾說「這事在上帝眼中看為好」——這同一位所羅門自己，竟招致了「上帝向他發怒」。此一轉變是清楚且絕對的。

וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי :והפסוק מדגיש (ve-lo shamarta beriti, **שבר** שלמה — ("ולא שמרת את בריתי" **את הברית**. הברית היא התנאי; שבירתה היא ביטול המעמד.

經文更強調：**וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי**（ve-lo shamarta beriti,「你不遵守我的約」）——所羅門破壞了盟約。盟約就是條件；破壞盟約就是撤銷地位。

פירוש חז״ל

賢哲們的解釋

משנה, סנהדרין י:ב (משנה, פרק חלק) שְׁלֹשָׁה מְלָכִים ... אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא: ... רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁלֹמֹה בַּכְּלָל.

(Mishnah, Sanhedrin 10:2 — Sheloshah melakhim... ein lahem chelek la-olam ha-ba... Rabbi Yehudah omer: Shlomo ba-khlal.)

「三個王……沒有來世的份……拉比猶大說：所羅門也包括在內。」（米示拿，公議會篇 10:2〔亦稱「赫列克」章〕）

אמנם יש חכמים שחולקים על רבי יהודה, אך עצם העובדה שרבי יהודה — תנא גדול — סבר ששלמה המלך, בונה בית המקדש, איבד את חלקו לעולם הבא בגלל חטאיו, מוכיחה כי אין ״מעמד נצחי של רצוי לפני ה״.

雖然有些賢哲不同意拉比猶大的觀點，但僅僅是拉比猶大——一位偉大的坦拿（תנא, Tanna，米示拿時期的賢哲）——認為所羅門王，聖殿的建造者，因其罪孽而喪失了來世的份，這一事實本身便證明了不存在「永恆的蒙上帝悅納之地位」。

תלמוד בבלי, סנהדרין קד:ב בקשו לכלול שלמה בכלל [אלו שאין להם חלק לעולם הבא], באה דמות אביו [דוד] ורבצה לפניהם [בתחנונים], ולא השגיחו בה; באה אש מן השמים וליחכה את ספסליהם, ולא השגיחו בה.

(Talmud Bavli, Sanhedrin 104b — Bikshu likhlol Shlomo ba-khlal [elu she-ein lahem chelek la-olam ha-ba], ba'ah demut aviv [David] ve-ravtzah lifneihem [be-tachanunim],

ve-lo hishgichu bah; ba'ah esh min ha-shamayim ve-lichakhah et safsaleihem, ve-lo hishgichu bah.)

「他們曾想將所羅門也列入〔無來世之份的名單中〕，他父親〔大衛〕的形象前來俯伏在他們面前〔懇求〕，但他們並不理會；天上降下火來舔他們的座椅，但他們仍不理會。」（巴比倫塔木德·公議會篇 104b）

סוגיה זו מלמדת שחכמי התלמוד התייחסו ברצינות לאפשרות ששלמה איבד את מעמדו לחלוטין. אף שבסופו של דבר לא כללוהו ברשימה, עצם הדיון מעיד על העיקרון: מעמד רוחני ניתן לאיבוד.

此段討論教導我們，塔木德的賢哲們嚴肅地考慮了所羅門完全喪失其地位的可能性。儘管最終他們沒有將他列入名單，但討論本身便證明了此一原則：靈性的地位是可以喪失的。

מוסיף **הזוהר הקדוש**:

神聖的《佐哈爾》補充道：

זוהר, חלק א׳, עו:ב שלמה מלכא כד נטה לבביה בתר נשין נוכראין, אסתלק מיניה יקרא דקודשא בריך הוא, ושכינתא לא שרת עלוהי כקדמיתא.

(Zohar, Chelek Aleph, 76b — Shlomo malka kad natah libbeih batar nashin nukhra'in, istallek mineih yekara de-Kudsha Berikh Hu, u-Shekhinata la sharat alohi ke-kadmita.)

所羅門王當他的心偏向外邦女子時，至聖者——願祂受讚頌——的榮耀從他身上離去，聖臨在（שכינה，Shekhinah）不再如從前那般降臨於他。（佐哈爾，第一部分，76b）

הזוהר מדבר על הסתלקות **השכינה** (Shekhinah, הביטוי העמוק ביותר — "הנוכחות האלוהית") לנוכחות ה׳ — משלמה. אם השכינה עצמה מסתלקת, כיצד ניתן לומר שהאדם עדיין "רצוי לפני ה׳"?

《佐哈爾》談到了聖臨在（שכינה，Shekhinah，「神聖的臨在」）——上帝臨在之最深層表達——從所羅門身上的離去。若聖臨在本身都離去了，怎能說這個人仍然「蒙上帝悅納」呢？

פרק ו׳: היסוד ההלכתי-מחשבתי — תנאיות הרצון האלוהי

第六章：律法與思想之基礎——神聖悅納之條件性

א. הרמב״ם (רבי משה בן מימון)

甲、邁蒙尼德（拉比摩西·本·邁蒙，**הרמב״ם**，**Rambam**）
הרמב״ם, בהלכות תשובה, מבסס את העיקרון שאין מעמד רוחני קבוע:

邁蒙尼德在其《悔改律法》（הלכות תשובה，Hilkhot Teshuvah）中確立了靈性地位並非固定的原則：

רמב״ם, הלכות תשובה, פרק ג׳, הלכה ב׳ כשם ששוקלין עוונות אדם וזכיותיו בשעת מיתתו — כך בכל שנה ושנה שוקלין עוונות כל אחד ואחד מבאי העולם עם זכיותיו ביום טוב של ראש השנה.

(Rambam, Hilkhot Teshuvah, Perek 3, Halakhah 2 — Ke-shem she-shokelin avonot adam u-zekhuyotav bi-she'at mitato — kakh be-khol shanah ve-shanah shokelin avonot kol echad ve-echad mi-ba'ei ha-olam im zekhuyotav be-yom tov shel Rosh ha-Shanah.)

「正如人的罪與功在其死亡之時被衡量一樣——同樣地，每年每年，在新年節日（ראש השנה，Rosh ha-Shanah），世上每一個人的罪與功都被衡量。」（邁蒙尼德，《悔改律法》，第三章，第二條）

רמב״ם, הלכות תשובה, פרק ג׳, הלכה ד׳ אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר: עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה.

(Rambam, Hilkhot Teshuvah, Perek 3, Halakhah 4 — Af al pi she-teki'at shofar be-Rosh ha-Shanah gezerat ha-katuv, remez yesh bo, kelomar: Uru yeshenim mi-shinatkhem, ve-nirdamim hakitzu mi-tardamatkhem, ve-chipshu be-ma'aseikhem ve-chizru bi-teshuvah.)

「雖然在新年吹角乃是經文之律令，其中卻含有暗示，即是說：沉睡的人哪，從你們的沉睡中醒來！昏迷的人哪，從你們的昏迷中覺醒！審視你們的行為，回轉悔改。」（邁蒙尼德，《悔改律法》，第三章，第四條）

הרמב״ם מלמדנו שהאדם נשפט **מדי שנה** — ולא פעם אחת. אם המעמד היה נצחי, מה הטעם בדין שנתי?

邁蒙尼德教導我們，人每年都要受審判——而非僅僅一次。若地位是永恆的，每年審判又有何意義？

רמב״ם, הלכות תשובה, פרק ז׳, הלכה ד׳ אל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאות שעשה. אין הדבר כן, אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם.

(Rambam, Hilkhot Teshuvah, Perek 7, Halakhah 4 — Al yedameh ba'al teshuvah she-hu meruchak mi-ma'alat ha-tzaddikim mipnei ha-avonot ve-ha-chata'ot she-asah. Ein ha-davar ken, ela ahuv ve-nechmad hu lifnei ha-Boreh ke-ilu lo chata me-olam.)

「悔改者不應以為自己因過去的罪孽和過犯而遠離義人的境界。事實並非如此，反而他在造物主面前是可愛且令人喜悅的，猶如他從未犯罪一般。」（邁蒙尼德，《悔改律法》，第七章，第四條）

הרמב״ם מבהיר: המעמד ניתן לשיקום — אך **רק דרך תשובה**. המעמד אינו אוטומטי או נצחי; הוא דורש תשובה פעילה.

邁蒙尼德闡明：地位可以被恢復——但唯有通過悔改。地位並非自動的或永恆的；它需要主動的悔改。

ב. הרמב״ן (רבי משה בן נחמן)

乙、納赫曼尼德（拉比摩西·本·納赫曼，הרמב״ן，Ramban）

רמב״ן, פירוש על במדבר כ:ח חטאו של משה היה שהכה את הסלע במקום שידבר אליו, ובזה לא קידש את שם ה׳ כראוי. ואף על פי שכל מעשיו של משה רבנו היו לשם שמים, בנקודה זו חרג מן הציווי האלוהי, ולכך נענש.

(Ramban, Perush al Bamidbar 20:8 — Chet'o shel Moshe hayah she-hikkah et ha-sela bimkom she-yedaber elav, u-ve-zeh lo kiddesh et shem Hashem ka-ra'ui. Ve-af al pi she-kol ma'asav shel Moshe Rabbenu hayu le-shem shamayim, ba-nekudah zo charag min ha-tzivui ha-Elohi, u-le-khakh ne'enash.)

「摩西的罪在於他擊打了磐石而非吩咐磐石，由此未能適當地使上帝之名成聖。儘管我們的導師摩西的一切行為都是為了天（上帝之名），但在這一點上他偏離了神聖的命令，因此受到了懲罰。」（納赫曼尼德，民數記 20:8 註釋）

הרמב״ן מדגיש: אפילו כוונות טובות אינן מגנות מפני עונש כאשר יש סטייה מן הציווי האלוהי.

納赫曼尼德強調：即便是好的意圖，當有偏離神聖命令時，也不能保護人免受懲罰。

ג. רבנו בחיי אבן פקודה

丙、拉比巴赫亞·伊本·帕庫達（**רבנו בחיי אבן פקודה**，**Rabbenu Bachya ibn Paquda**）

חובות הלבבות, שער הביטחון, פרק ד׳ אין הביטחון בה׳ מצדיק את האדם אם אינו מלווה במעשים טובים ובקיום מצוות. הביטחון האמיתי הוא שהאדם יעשה את המוטל עליו ויבטח בה׳ שיעזרהו — לא שישב באפס מעשה ויסמוך על זכויות העבר.

(Chovot ha-Levavot, Sha'ar ha-Bitachon, Perek 4 — Ein ha-bitachon ba-Shem matzdik et ha-adam im eino meluveh be-ma'asim tovim u-ve-kiyum mitzvot. Ha-bitachon ha-amiti hu she-ha-adam ya'aseh et ha-mutal alav ve-yivtach ba-Shem she-ya'azrehu — lo she-yeshev be-efes ma'aseh ve-yismokh al zekhuyot he-avar.)

「對上帝的信賴，若不伴隨著善行和誡命的遵守，並不能使人稱義。真正的信賴是人做他應做之事，並信靠上帝會幫助他——而非無所作為，倚賴過去的功績。」（《心靈的職責》，信賴之門，第四章）

ד. רבי יהודה הלוי

丁、拉比猶大·哈列維（**רבי יהודה הלוי**，**Rabbi Yehudah ha-Levi**）

ספר הכוזרי, מאמר שלישי אין הקרבה לה׳ נקנית אלא במעשים ובכוונה, ומי שסר מדרכי ה׳ — מתרחק מן האור האלוהי, אפילו אם היה בתחילה קרוב ביותר.

(Sefer ha-Kuzari, Ma'amar Shelishi — Ein ha-kirvah la-Shem niknet ela be-ma'asim u-ve-khavanah, u-mi she-sar mi-darkhei Hashem — mitrachek min ha-or ha-Elohi, afilu im hayah ba-techilah karov be-yoter.)

「與上帝的親近唯有通過行為和意向才能獲得，而偏離上帝道路之人——即便他起初是最親近的——也會遠離神聖之光。」（《庫薩里書》，第三篇）

ה. רבי משה חיים לוצאטו (הרמח״ל)

戊、拉比摩西·哈伊姆·盧扎托（**הרמח״ל**，**Ramchal**）

מסילת ישרים, פרק א׳ יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ... ואם יפנה מזה — אף שיהיו בידו מעשים טובים רבים מימים ראשונים, אינו נחשב לעובד ה׳ אמת באותו עת.

(Mesillat Yesharim, Perek 1 — Yesod ha-chassidut ve-shoresh ha-avodah ha-temimah hu she-yitbarer ve-yit'amet etzel ha-adam mah chovato be-olamo... ve-im yifneh mi-zeh — af she-yihyu be-yado ma'asim tovim rabbim mi-yamim rishonim, eino nechshav le-oved Hashem emet be-oto et.)

「虔敬之根基與純全事奉之根源，乃是讓人明白並確認他在世上的責任……若他偏離此道——即使他手中有從前日子所積累的許多善行，在那時他也不被視為真正事奉上帝之人。」（《正直者之道》，第一章）

הרמח״ל מבהיר: **אפילו מעשים טובים רבים מן העבר אינם מועילים אם האדם סר מדרך ה׳ בהווה.** זהו ביטוי מפורש לעיקרון התנאיות.

盧扎托闡明：**即便過去有許多善行，若人在當下偏離了上帝的道路，也無濟於事。**這是條件性原則的明確表述。

פרק ז׳: המשנה — עדויות יסודיות

第七章：米示拿——基礎性的見證

המשנה מספקת עדויות רבות לעיקרון התנאיות:

米示拿（משנה，Mishnah）為條件性原則提供了眾多見證：

משנה, אבות ב:ד הוּא (הלל) הָיָה אוֹמֵר: אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ.

(Mishnah, Avot 2:4 — Hu [Hillel] hayah omer: Al ta'amin be-atzmekha ad yom motkha.)

「他（希列爾）常說：不要自信，直到你死亡之日。」（米示拿·先賢篇 2:4）

אל תאמין בעצמך עד יום מותך מאמר זה של הלל הזקן הוא אחד המפתחות החשובים ביותר לנושאנו. כלומר, אין אדם יכול לומר ״אני כבר צדיק, אני כבר רצוי לפני ה׳, ולכן אני מובטח לעולם.״ עד הרגע האחרון של חייו, האדם עלול ליפול.

長老希列爾（הלל הזקן）的這句話是我們主題最重要的鑰匙之一。不要自信，直到你死亡之日——意即，沒有人能夠說：「我已經是義人了，我已經蒙上帝悅納了，因此我永遠有保障。」直到生命的最後一刻，人都可能跌倒。

משנה, אבות ב:א רַבִּי (יהודה הנשיא) אוֹמֵר: ... הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵי אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה: דַּע מַה לְמַעְלָה מִמְּךָ — עַיִן רוֹאָה, וְאׇזֶן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בַּסֵּפֶר נִכְתָּבִין.

(Mishnah, Avot 2:1 — Rabbi [Yehudah ha-Nasi] omer:... Histakel bi-shloshah devarim ve-i attah ba lidei averah: Da mah le-ma'alah mimmekha — ayin ro'ah, ve-ozen shoma'at, ve-khol ma'asekha ba-sefer nikhtavin.)

「拉比（猶大·哈納西）說：……注視三件事，你就不會陷入罪過：要知道在你之上有什麼——有一隻眼在觀看，有一隻耳在傾聽，你一切的行為都被記錄在冊中。」（米示拿·先賢篇 2:1）

כל מעשיך — לא רק מעשי העבר, אלא גם מעשי ההווה והעתיד. ה׳ רואה ושומע **תמיד**, ולא רק בנקודת זמן אחת. הדין הוא מתמשך.

你一切的行為——不僅是過去的行為，也包括現在和未來的行為。上帝時刻都在觀看和傾聽，而非僅在某一時間點。審判是持續的。

פרק ח׳: הזוהר הקדוש — תורת הסוד ותנאיות הרצון האלוהי

第八章：神聖的《佐哈爾》——神秘主義教導與神聖悅納之條件性

הזוהר הקדוש, יסוד תורת הקבלה, מרחיב את הדיון ומוסיף ממדים רוחניים עמוקים:

神聖的《佐哈爾》，卡巴拉（קבלה，Kabbalah，猶太神秘主義）教導之基石，擴展了討論並增添了深層的靈性維度：

זוהר, חלק ג׳, פ:א בר נש כד אזיל באורח מישר קמי קודשא בריך הוא, קודשא בריך הוא אמשיך עליה נהורא עילאה. וכד סטי מאורחא — אסתלק ההוא נהורא, ואשתאר בחשוכא.

(Zohar, Chelek Gimel, 80a — Bar nash kad azil be-orach meishar kamei Kudsha Berikh Hu, Kudsha Berikh Hu amshikh aleih nehora ila'ah. Ve-khad satei me-orcha — istallek ha-hu nehora, ve-ishta'ar be-chashokha.)

當一個人在至聖者——願祂受讚頌——面前行走正路時，至聖者便使上界之光照耀在他身上。而當他偏離正路時——那光便離去，他便留在黑暗之中。（佐哈爾，第三部分，80a）

זוהר, חלק א׳, קעט:ב נשמתא דבר נש — קיימא בדינא בכל יומא ויומא. אי זכי — אשתמודע לעילא ואתנהיר. אי לא זכי — אסתלקת מיניה ההוא נהירו ואתחשך.

(Zohar, Chelek Aleph, 179b — Nishmata de-var nash — kayma be-dina be-khol yoma ve-yoma. I zakhi — ishtamoda la-eila ve-itnahir. I la zakhi — istalkot mineih ha-hu nehiru ve-itchashakh.)

人的靈魂——每一天每一天都在受審判。若他有功——便在上界被認識且發光。若他無功——那光明便從他身上離去，他便陷入黑暗。（佐哈爾，第一部分，179b）

הזוהר מלמד כי **הדין הוא יומיומי** — כל יום ויום, נשמת האדם עומדת בדין. אין ״פטור נצחי״ ואין ״כרטיס כניסה לעולם״ — המעמד הרוחני נבחן בכל רגע.

《佐哈爾》教導：審判是每日的——每一天每一天，人的靈魂都在受審判。不存在「永恆的豁免」，也沒有「永久的通行證」——靈性地位在每一時刻都受到檢驗。

פרק ט׳: התרגומים — עדות נוספת

第九章：亞蘭文譯本——額外的見證

תרגום יונתן בן עוזיאל (Targum Yonatan ben Uziel) מוסיף הבנה חשובה:

約拿單·本·烏齊埃爾亞蘭文譯本（תרגום יונתן בן עוזיאל，Targum Yonatan ben Uziel）增添了重要的理解：

על דברים לד:ה, ״וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל־פִּי יְהוָה״:

關於申命記 34:5，「耶和華的僕人摩西就死在摩押地，正如耶和華所說的」：

תרגום יונתן על דברים לד:ה וּמִית תַּמָּן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ בְּאַרְעָא דְמוֹאָב עַל מֵימְרָא דַיְיָ.

(Targum Yonatan al Devarim 34:5 — U-mit tamman Moshe avda da-Yya be-ar'a de-Mo'av al Meimra da-Yya.)

「上帝的僕人摩西就死在那裡，在摩押地，按照上帝的聖言（מֵימְרָא，Memra）。」

תרגום יונתן מדגיש: **משה מת בארץ מואב** — לא בארץ ישראל. מיתתו מחוץ לארץ המובטחת היא התגלמות מוחשית של אובדן מעמד מסוים — אף שנשאר "עבד ה'" בכללותו, הזכות הספציפית נשללה ממנו.

約拿單譯本強調：摩西死在摩押地——而非以色列地。他死在應許之地以外，乃是喪失某種特定地位的具體體現——儘管他在總體上仍是「上帝的僕人」，但那項特定的權利已被從他手中奪去。

פרק י': סיכום — "רצוי לפני ה'" כמעמד מותנה

第十章：總結——「蒙上帝悅納」作為有條件之地位

לאור כל המקורות שהובאו — מן התנ"ך, התרגומים, המשנה, התלמוד, הזוהר, ומחשבת ישראל של ימי הביניים — ניתן לגבש את המסקנות הבאות:

綜觀以上所引用之一切來源——來自《塔納赫》、亞蘭文譯本、米示拿、塔木德、佐哈爾，以及中世紀猶太思想——我們可以歸納出以下結論：

ראשית, "רצוי לפני ה'" (ratzu'i lifnei Hashem) אינו מעמד נצחי. הוא מעמד דינמי, מותנה, ותלוי במעשים מתמשכים של ציות לרצון ה'. כפי שהוכחנו מדברים כ"ח, המילה **אִם** (im) היא מילת המפתח: יש תנאי, ויש תוצאה. הברכה מותנית בציות; הקללה באה עם מרי.

第一，「蒙上帝悅納」（רצוי לפני ה'，ratzu'i lifnei Hashem）並非永恆的地位。它是一種動態的、有條件的地位，取決於對上帝旨意之持續順服的行為。正如我們從申命記第二十八章所證明的，**אִם**（im，「若」）一詞是關鍵字：有條件，就有結果。祝福以順服為條件；咒詛隨著悖逆而來。

שנית, משה רבנו עליו השלום — גדול הנביאים, שה׳ דיבר עמו פנים אל פנים — איבד את זכותו להיכנס לארץ המובטחת כאשר פעל על פי רצונו ולא על פי צו ה׳ (במדבר כ). הגדולה הקודמת לא הגנה עליו מפני עונש על חטא חדש.

第二，我們的導師摩西，願他安息——最偉大的先知，上帝與他面對面說話——當他按照自己的意願而非上帝的命令行事時（民數記第二十章），便喪失了進入應許之地的權利。先前的偉大並未保護他免於因新的罪過而受罰。

שלישית, דוד המלך — ״האיש כלבב ה׳״ — חטא במעשה בת-שבע ואוריה, הוכח על ידי נתן הנביא, ונענש קשות. הזוהר מעיד כי רוח הקודש הסתלקה ממנו עד שעשה תשובה שלמה.

第三，大衛王——「合上帝心意的人」——在拔示巴與烏利亞之事上犯了罪，被先知拿單責備，並受到嚴厲的懲罰。《佐哈爾》見證聖靈從他身上離去，直到他做了完全的悔改。

רביעית, שלמה המלך — בונה בית המקדש, שה׳ הופיע אליו פעמיים — בגד בה׳ כאשר הטה לבבו אחרי אלוהים אחרים. ה׳ התאנף בו ואמר לו: ״קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ.״ היו חכמים שסברו שאף חלקו לעולם הבא נשלל.

第四，所羅門王——聖殿的建造者，上帝曾兩次向他顯現——當他使心偏向別神時，便背叛了上帝。上帝向他發怒並對他說：「我必將你的國奪回。」甚至有賢哲認為他在來世的份也被剝奪了。

חמישית, העיקרון ההלכתי-מחשבתי ברור: הרמב״ם מלמד כי הדין הוא שנתי (ויומיומי); הלל הזקן אומר ״אל תאמין בעצמך עד יום מותך״; הזוהר אומר שהנשמה עומדת בדין בכל יום; הרמח״ל אומר שמעשי העבר אינם מגנים אם האדם סר בהווה; ורבנו בחיי מלמד שביטחון בה׳ ללא מעשים אינו מועיל.

第五，律法與思想上的原則是清楚的：邁蒙尼德教導審判是每年（且每日）的；長老希列爾說「不要自信，直到你死亡之日」；《佐哈爾》說靈魂每天都在受審判；盧扎托說過去的行為若人在當下偏離則無法保護他；拉比巴赫亞教導對上帝的信賴若無行為則無效。

סיום — קריאה להבנה נכונה

結語——呼籲正確的理解

הטעות הגדולה — האמונה כי "רצוי לפני ה'" הוא מעמד נצחי שניתן פעם אחת ואינו ניתן לביטול — נובעת מחוסר הבנה של יסוד היסודות בתורת ישראל: **הברית בין ה' לאדם היא ברית דו-צדדית, ולא חד-צדדית.** ה' מקיים את חלקו — אך האדם חייב לקיים את חלקו. כאשר האדם מפר את חלקו, המעמד משתנה.

那個重大的錯誤——相信「蒙上帝悅納」是一種一次性給予且不可撤銷的永恆地位——源於對以色列教導之最根本基礎的誤解：**上帝與人之間的盟約是雙邊的，而非單邊的。**上帝履行祂的一方——但人必須履行他的一方。當人違反了他那一方時，地位便隨之改變。

כתוב בתורה:

妥拉中記載：

ויקרא כו:ג אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃

(Vayikra 26:3 — **Im** be-chukkotai telekhu ve-et mitzvotai tishmeru va-asitem otam.)

「你們若遵行我的律例，謹守遵行我的誡命。」（利未記 26:3）

ויקרא כו:יד-טו וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה ... וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ

(Vayikra 26:14-15 — Ve-**im** lo tishme'u li ve-lo ta'asu et kol ha-mitzvot ha-eleh... Ve-**im** be-chukkotai tim'asu.)

「你們若不聽從我，不遵行這一切的誡命……你們若厭棄我的律例。」（利未記 26:14-15）

שוב ושוב, **אִם — אִם — אִם**. התנאיות חוזרת ומושרשת בכל פינה של התורה.

一次又一次，**אִם——אִם——אִם**。條件性反覆出現，根植於妥拉的每一個角落。

ולכן, כרב וכתיאולוג, אני מלמד ומבהיר: **״רצוי לפני ה׳״ אינו תואר שניתן פעם אחת ונשאר לעולם. הוא כתר שיש לשמרו בכל רגע ורגע — בציות, ביראה, ובאהבת ה׳.** אם האדם סר מדרך ה׳, הכתר נופל. ואם חוזר בתשובה — הכתר ניתן לו מחדש, כפי שלימד הרמב״ם.

因此，作為一位拉比與神學家，我教導並闡明：**「蒙上帝悅納」並非一個一次性授予便永遠保留的頭銜。它是一頂需要在每一時每一刻以順服、以敬畏、以愛上帝來守護的冠冕。**若人偏離了上帝的道路，冠冕便墜落。而若他回轉悔改——冠冕便重新賜予他，正如邁蒙尼德所教導的。

משה רבנו הוכיח זאת. דוד המלך הוכיח זאת. שלמה המלך הוכיח זאת. ואם שלושה מגדולי ישראל לא היו חסינים מפני אובדן מעמדם — קל וחומר שאין שום אדם חסין.

我們的導師摩西證明了這一點。大衛王證明了這一點。所羅門王證明了這一點。若以色列三位最偉大的人物都未能免於喪失其地位——更何況（קל וחומר，kal va-chomer，由輕推重之推理），任何人都不可能免於此。

תהלים נא:יג (דוד המלך) אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃

(Tehillim 51:13 — Al tashlikheini mi-lefanekha ve-ru'ach kodshekha al tikkach mimmenni.)

「不要丟棄我，使我離開你的面；不要從我收回你的聖靈。」（詩篇 51:13〔大衛王〕）

תפילתו זו של דוד היא ההוכחה הגדולה ביותר: **אם מעמד ״רצוי לפני ה׳״ היה נצחי ולא ניתן לשלילה, מדוע דוד מתפלל ״אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תיקח ממני״?** עצם התפילה מעידה שהוא ידע — כן, ידע מניסיון אישי כואב — שהמעמד יכול להישלל, שרוח הקודש יכולה להילקח, ושהנוכחות האלוהית עלולה להסתלק.

大衛的這段禱告乃是最大的證明：**若「蒙上帝悅納」的地位是永恆且不可剝奪的，大衛為何要禱告說「不要丟棄我，使我離開你的面；不要從我收回你的聖靈」？**禱告本身便見證了他知道——是的，他從痛苦的親身經歷中知道——地位是可以被剝奪的，聖靈是可以被收回的，神聖的臨在是可能離去的。

יהי רצון מלפני הקב״ה שנזכה כולנו ללכת בדרכיו, לשמור את בריתו, ולהיות רצויים לפניו — בכל יום ויום, בכל שעה ושעה, עד יומנו האחרון.

願至聖者——願祂的名受讚頌——之旨意成就，使我們所有人都配得行走在祂的道路中，遵守祂的盟約，在祂面前蒙悅納——每一天每一天，每一時每一時，直到我們最後的日子。

מפתח מקורות / 引用來源索引

תנ״ך / 塔納赫（希伯來聖經）： בראשית ו:ח ‖ במדבר יב:ז-ח ‖ במדבר כ:ז-יב ‖ דברים ג:כו ‖ דברים כח:א-ב, טו ‖ דברים לד:י ‖ ויקרא כו:ג, יד-טו ‖ שמואל א יג:יד ‖ שמואל א טו:כב ‖ שמואל ב יא:ב-ד, טו ‖ שמואל ב יב:ז-י, יד ‖ שמואל ב כג:א ‖ מלכים א ג:ט-י ‖ מלכים א ט:ג-ז ‖ מלכים א יא:א-ד, ט-יא ‖ תהלים נא:יג ‖ יחזקאל יח:כד

תרגומים / 亞蘭文譯本： תרגום אונקלוס, במדבר כ:יב ‖ תרגום יונתן בן עוזיאל, דברים לד:ה

משנה / 米示拿： אבות ב:א ‖ אבות ב:ד ‖ סנהדרין י:ב

תלמוד בבלי / 巴比倫塔木德： שבת נו:א ‖ שבת צז:א ‖ סנהדרין קד:ב

מדרש / 米德拉什： במדבר רבה יט:יב

זוהר / 佐哈爾（光輝之書）： חלק א׳, עו:ב ‖ חלק א׳, קעט:ב ‖ חלק ב׳, קז:א ‖ חלק ג׳, פ:א

ראשונים ואחרונים / 中世紀及後期猶太學者： רמב״ם — הלכות תשובה ג:ב, ג:ד, ז:ד ‖ רמב״ן — פירוש על במדבר כ:ח ‖ רבנו בחיי אבן פקודה — חובות הלבבות, שער הביטחון ד ‖ רבי יהודה הלוי — ספר הכוזרי, מאמר שלישי ‖ רמח״ל — מסילת ישרים, פרק א

נכתב בסייעתא דשמיא

蒙天助而書